

6. Yleisiä töitä koskevat asiat

Viranhaltijat. Kaupunginvaltuusto päätti myöntää kaup. ins. Yrjö Virtaselle hänen anomansa eron kaupungininsinöörin virasta 1.4.1967 lukien (30.11. 863 §).

Toukolan konekorjaamo. Kaupunginvaltuusto oikeutti yleisten töiden lautakunnan käyttämään v:n 1963 talousarvioon konevarikon konevaraston ja konekorjaamon kiinteistön pihamaan viemärointiä ja kestopäällystystä varten merkitystä määrärahasista 8 000 mk ja konevarikon alueen aitausta varten merkitystä määrärahasista 2 500 mk eli yht. 10 500 mk Toukolan konekorjaamon toimiston muutostyön loppuun suorittamista varten (22.6. 538 §).

Rakennuslain 89 §:n ja 91 §:n 3 momentin mukaisten kadun ja viemärin keskimääräisten rakentamiskustannusten vahvistaminen. Kaupunginhallituksen ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti vahvistaa em. lain perusteella kadun ja viemärin keskimääräiset rakentamiskustannukset (26.1. 88 §, khn mtö n:o 1, kunn. as. kok. n:o 7).

Kadun ja viemärlaitoksen rakentamiskustannusten periminen omakotitonttien sekä 3- ja 4-asuntoisten tonttien omistajilta. Kaupunginvaltuusto päätti, että ko. korvaukset peritään kaupunginhallituksen ehdotuksen mukaisesti (4.5. 351 §, khn mtö n:o 4, kunn. as. kok. n:o 36).

Helsingin—Hämeenlinnan valtatieltä Helsingin lentoasemalle johtavan maantien rakentamista koskevasta tiesuunnitelmasta annettava lausunto. Tie- ja vesirakennushallitukselle osoitettavassa lausunnossa kaupunginvaltuusto päätti puoltaa tie- ja vesirakennushallituksen laatimaa suunnitelmaa Helsingin—Hämeenlinnan valtatieltä Helsingin lentoasemalle johtavan maantien rakentamiseksi kuitenkin siten, että suunnitelmassa olisi otettava huomioon yleisten töiden lautakunnan, kaupunkisuunnittelulautakunnan ja teollisuuslaitosten lautakunnan lausunnoissaan mainitsevat huomautukset sekä ilmoittaa,

ettei kaupunki tule osallistumaan suunnittelun tien rakentamiskustannuksiin (8.6. 449 §).

Koskelan—Viikin paikallistien rakentamisesta oli v. 1965 tehty muutossuunnitelma ja sen aiheuttamien kustannusten lisäyksistä pyydettiin kaupungin lausuntoa. Kaupunginvaltuusto päätti ilmoittaa tie- ja vesirakennushallitukselle, ettei sillä ollut huomauttamista Koskelan—Viikin paikallistien rakentamisesta tehdyn uuden kustannusarvion suhteen. Kaupungin osuus kokonaiskustannuksista oli 262 000 mk ja muutosten aiheuttama lisäys 38 % tästä (22.6. 523 §).

Helsingin ohikulkutien jatkamista koskeva lausunto. Asuntosäästäjät-yhdistys oli jättänyt tie- ja vesirakennushallitukselle aloitteen, jossa se oli pyytänyt toimenpiteisiin ryhtymistä rakenteilla olevan Helsingin ohikulkutien jatkamiseksi yleisenä tienä Vuosaaren kautta Vartiokylän lahden ylitse Meripellontielle. Yhdistyksen toimesta oli jo ryhdytty rakentamaan Vartiokylän lahden yli johtavaa siltaa. Kaupunginvaltuusto päätti ilmoittaa Uudenmaan lääninhallitukselle puoltavansa Asuntosäästäjät-yhdistyksen aloitteessa tehtyä ehdotusta (12.1. 50 §).

Vuosaaren paikallistien parantamista koskeva lausunto. Asuntosäästäjät-yhdistys oli jättänyt tie- ja vesirakennushallitukselle aloitteen, joka koski Vuosaaren paikallistien parantamista paaluvälillä 22 + 40 — 33 + 10. Tie- ja vesirakennushallitukselle annettavassa lausunnossa kaupunginvaltuusto päätti ilmoittaa katsovansa kaupunkisuunnittelulautakunnan lausunnossa mainituilla perusteilla, että olisi tutkittava ns. Itäisen moottoritien Mellunmäkeen suunnittelun eritasoliittymän sijoittamista siten, että Fallbackan tilan rakennukset ympäristöineen säilyisivät. Kaupunginvaltuusto ei tämän vuoksi ollut katsonut voivansa puoltaa aloitteen mukaista Vuosaaren paikallistien parantamissuunnitelmaa tässä vaiheessa (2.11. 789 §).

Helsingin—Jorvaksen moottoritien ja siihen

1. Kaupunginvaltuusto

liittyvien ramppien päätekohtia koskevasta ehdotuksesta tie- ja vesirakennushallitukselle annettavassa lausunnossaan kaupunginvaltuusto päätti ilmoittaa puoltavansa 8.9. pidettyyn katselmukseen perustuvaa ehdotusta em. moottoritien ja siihen liittyvien ramppien päätekohtien määräämiseksi kaupungin alueella (14.12. 910 §).

Siltämäki—Malmi -maantien, Malmin—Lentoaseman tienhaaran — Tattariharjun -maantien ja Malmin Lentoaseman tienhaarasta lentoasemalle johtavan maantien päätekohtien määräämistä koskevassa lausunnossaan kaupunginvaltuusto päätti ilmoittaa tie- ja vesirakennushallitukselle yhtyvänsä Siltämäki—Malmi -maantien osalta katselmuksen toimittajan ehdotukseen maantien päätekohtien uudelleen määräämisestä, mutta vastustavansa ehdotusta Malmin lentoaseman tienhaara—Malmin lentoasema -maantien määräämisestä kaduksi, koska tie on katsottava edelleen maantieksi sekä Vanhaa Porvoontietä eli Malmin—Lentoaseman tienhaara—Tattariharju -maantietä koskevaa ehdotusta siltä osin kuin se koskee toisen päätekohtien määräämistä km-lukeman $4 + 0.139$ kohdalle asemakaava-alueen rajalle. Samalla esitettiin, että päätekohta määrättäisiin Tullivuorentien risteyksen kohdalle km-lukemaan $2 + 0.650$ (4.5. 348 §).

Yleisen tien päätekohtien muuttamisesta Porvoontiellä, Viikin—Herttoniemen maantielä ja Marjaniemen paikallistiellä annettavassa lausunnossaan kaupunginvaltuusto päätti ilmoittaa tie- ja vesirakennushallitukselle kaupungin puolesta suostuttavan niihin Porvoontien (valtatie 6 ja 7) ja Viikin—Herttoniemen maantien päätekohtiin, jotka 9.3. pidetyn katselmuksen toimittaja on esittänyt sekä myös siihen, että Marjaniemen paikallistie määrätään kokonaan kaduksi (4.5. 349 §).

Maantien päätekohtien muuttamiseksi Porvoontiellä kaupunginvaltuusto päätti esittää tie- ja vesirakennushallitukselle, että maantien päätekohta Porvoontiellä muutettaisiin Vartioharjun luoteisosan käsittävän asema-

kaava-alueen itärajan kohdalle ja että maantien päätekohta Viikintiellä määrättäisiin 100 m Viikintien ja Kitusentien eteläisimmästä risteyksestä pohjoiseen. Samalla päätettiin tie- ja vesirakennushallitukselle ilmoittaa, että kaupunki suorittaa kustannuksellaan näin maanteinä lakkaavien Porvoontien ja Viikintien osuuksien parantamisen hyväksymiensä suunnitelmien mukaisesti samoin kuin vastaa niiden kunnossapidosta. Kaupunginvaltuusto oikeutettiin sopimaan valtion tieviranomaisten kanssa töiden suorittamisesta kaupungin toimesta maantienä lakkaavaksi esitettävällä tieosuudella. Lisäksi kaupunginvaltuustosta kehoitettiin ryhtymään sellaisiin toimenpiteisiin, että valtio saataisiin osallistumaan entistä määrätietoisemmin ja entistä oleellisesti suuremmin rahamäärin liikenteen vaatimien rakennustehtävien hoitamiseen ja rahoitukseen (26.1. 89 §).

Kehätien suunnittelemista koskevassa aloitteessaan vt Hakulinen ym. huomauttivat mm., että kaupungin liikennepulmia ratkaistaessa olisi laadittava myös jonkinlainen aikajärjestys kokonaisuohjelman lisäksi, jotta korjauksia saataisiin ensinnä aikaan siellä, missä tukkeutuminen on suurin. Tämän vuoksi aloitteentekijät esittivät, että kiireellisesti suoritettaisiin tutkimus kehätien rakentamisesta siten, että Hämeentien alitse rakennettaisiin tunneli Helsinginkadun kohdalle ja vastaavanlainen tunneli Mannerheimintien alitse Runeberginkadulle. Tutkimuksen tulos olisi esitettävä valtuustolle tarpeellisten määrärahojen saamiseksi näiden kaupungin liikenneoloja ratkaisevasti helpottavien töiden aloittamiseksi. Kaupunkisuunnittelulautakunnan ilmoituksen mukaan molempien aloitteissa mainittujen kohtien uudelleen järjestely oli selviteltävänä. Suunnitteilla oli Kulosaaren sillan suunnasta Hämeentien länsipuolelle ja päinvastoin suuntautuvan liikenteen johtaminen Hämeentien alitse Vallilan tavara-asemalta Sörnäisten satamaan johtaneen satamaradan alueen kohdalla. Hämeentien alittavan tun-

nelin rakentaminen Helsinginkadun kohdalle ei sen sijaan ollut kokonaisuutta ajatellen tarkoituksenmukainen ratkaisu. Mannerheimintien tunnelin rakentaminen liittyi niin läheisesti ko. kadun parantamissuunnitelmiin, jotka olivat työn alaisina metronsuunnittelutoimistossa ja kaupunkisuunnitteluviraston liikennesuunnitteluosastossa, ettei sitä voida lopullisesti ratkaista erillisenä kysymyksenä. Liikenneteknillisessä mielessä olisi ensin rakennettava tunneli Mannerheimintielle Nordenskiöldinkadun kohdalle, mikä oli jo suunnitteilla. Kehätiellä oli aloitteessa nähtävästi tarkoitettu keskustaa sivuavaksi suunniteltua liikenneväylää, jonka osana olisivat mm. Pohjoisranta, ns. Kaisaniemen viadukti ja Vapaudenkadulta Kampin alueen kautta Ruoholahteen johtava väylä. Tämän tehtävänä olisi toimia keskustaan suuntautuvaa liikennettä jakavana väylänä, eikä sitä voitaisi korvata esim. väylällä Helsinginkatu—Runeberginkatu. Kaupunginhallitus oli 9.6. päättänyt, että Teollisuuskadun ja Kulosaaren sillan välisen rautatiealueen väliaikainen kunnostaminen suoritetaan liikennesuunnitteluosaston v. 1965 tekemän piirustuksen mukaisesti. Kulosaaren sillalta Hämeentien alitse Aleksis Kiven kadulle ja Teollisuuskadulle johtava liikenneväylä oli rakennettu kertomusvuoden kesän aikana. Kaupunginvaltuusto katsoi lausunnot riittäväksi selvitykseksi (21.12. 930 §).

Kadut ja tiet. Kaupunginvaltuusto päätti muuttaa v. 1963 tekemänsä päätöstä eräiden pääkatujen asfaltoimisesta siten, että kaupungin suorittamien liikennejärjestely-, pohjanvahvistus-, kaivaus- ym. töiden yhteydessä katujen kivipäällyste saadaan muuttaa asfalttipäällysteeksi, silloin kun tällainen toimenpide osoittautuu tarkoituksenmukaiseksi, kuitenkin ottamalla huomioon ns. vanhan kaupunginosan kaupunkikuvan säilyttämisestä aiheutuvat eri toimenpiteet. Lisäksi kaupunginvaltuusto hyväksyi seuraavan lisäponnen: valtuusto kehottaa kaupunginhallitusta kiirehtimään sellaisten katujen asfal-

tointia, joilla liikenteen aiheuttama tärinä suuremmassa määrin vaikeuttaa kulttuurihistoriallisesti ja arkkitehtonisesti arvokkaiden rakennusten säilyttämistä (4.5. 350 §).

Sörnäisten rantatien rakentamiseen päätettiin käyttää v:n 1963 talousarvioon uusia katuja ja teitä varten merkitystä määrärahasta 265 000 mk (7.9. 631 §).

Toim.joht. Lauri Reunanalan eräiden Konalaaan perustettavien asunto-osakeyhtiöiden puolesta tekemän anomuksen johdosta kaupunginvaltuusto päätti oikeuttaa toim.joht. Reunanalan ja ne yhtiöt, joiden hallintaan tulevat Konalalan korttelin n:o 32013 tontit n:o 11—15 sekä korttelin n:o 32014 tontti n:o 1, suorittamaan omalla kustannuksellaan rakennusviraston suunnitelmien mukaan ja viraston valvonnan alaisena alueen katurakennustyöt, lika- ja sadevesiviemärien rakentamisen sekä yhteistoiminnassa vesilaitoksen kanssa vesijohtojen asentamiseen tarvittavat kaivaus- ja täyttötöyt. Kaupunki ei perisi rakennuslain mukaista katu- ja viemärikorvausta em. tonttien omistajilta, mikäli työt suoritettaisiin vesilaitoksen ja rakennusviraston hyväksymällä tavalla. Muut ehdot olivat tavanmukaiset (12.1. 51 §).

Heikinlaakson ja Puistolalan eräiden katujen päällystämistä koskevassa aloitteessaan vt Lohikivi ym. olivat v. 1964 huomauttaneet ko. alueiden pääteiden olevan varsinkin sateisina aikoina niin liejuisia, että jalankulkijan on vaikea niillä liikkua. Kun Puistolalan ja Heikinlaakson alueella ei ole vielä asemakaavaa eikä sen valmistumisesta ole tietoa, olisi välttämätöntä, että nämä suhteellisen vilkkaasti liikennöidyt tiet mitä pikimmin väliaikaisesti päällystettäisiin jollakin kevyellä päällysteellä. Tällaisia päällystettäviä teitä ovat Nummitie, Alankotie ja Puistolantie Alankotiestä Suuntimotielle, sekä Suuntimotie Alankotiestä rautatieasemalle. Yleisten töiden lautakunnan ilmoituksen mukaan oli kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö v. 1963 määrännyt em. tiet paikallisteiksi. Teiden rakenne ja routa aiheuttavat sen, ettei

mahdollinen kestopäällyste säily niillä ehyenä. Tiet olisikin ennen päällystämistä rakennettava kokonaan uudelleen. Tämä voi kuitenkin tapahtua vasta alueen asemakaavan vahvistamisen jälkeen. Kun sanottujen katujen rakentaminen oli erittäin tärkeä ja kiireellinen tehtävä, olisi asemakaavojen laatimista kiirehdittävä. Katurakennusosasto oli kehoitettu tehostamaan mainittujen teiden kunnossapitoa. Teitä pidettiin toistaiseksi kunnossa sorapäällysteisinä. Puistolän—Heikinlaakson asemakaava oli asemakaavaosastolla valmistumisvaiheessa ja tultaisiin lähiaikoina esittämään kaupunkisuunnittelulautakunnalle. Kaavan tultua vahvistetuksi rakennetaan kadut rakennuslain mukaisesti tarpeen osoittamassa järjestyksessä. Kaupunginvaltuusto katsoi lausunnot riittäväksi selvitykseksi aloitteen johdosta (6.4. 286 §).

Jätevedenpuhdistamot. Kaupunginvaltuusto päätti, että Kyläsaaren ja Tervasaaren viemäroimisalueiden jätevedet johdetaan Kyläsaareen katurakennusosaston piirustuksessa n:o 12129 esitetyn yleissuunnitelman mukaisesti. Samalla kaupunginvaltuusto hyväksyi Kyläsaaren jätevedenpuhdistamon II rakennusvaiheen luonnospirustukset (19.10. 757 §).

Samaten kaupunginvaltuusto päätti hyväksyä katurakennusosaston laatimat Viikin puhdistamon II rakennusvaiheen luonnospirustukset n:o 9900/201—203 sellaisin varauksin, että etuselkeyttämöt saadaan pääpiirustuksia laadittaessa suunnitella suorakaitteen muotoisiksi, jos tällainen ratkaisu koneistosuojauksia käsiteltäessä osoittautuu edullisemmaksi (7.9. 621 §).

Kaupungin ja Helsingin maalaiskunnan kesken päätettiin tehdä seuraava sopimus kunnan jätevesien johtamisesta kaupungin viemäriverkkoon Mellunkylässä. Lopullisessa sopimuksessa olisi mahdollisuuksien mukaan otettava huomioon kiinteistölautakunnan 6. 6. päivätyssä lausunnossa esitetyt näkökohdat:

S o p i m u s

Helsingin kaupunki, jota tässä sopimuksessa kutsutaan kaupungiksi, ja Helsingin maalaiskunta, jota kutsutaan kunnaksi, ovat tänään tehneet sopimuksen kunnan itäisen osan jätevesien johtamisesta kaupungin viemäriverkkoon seuraavilla ehdoilla:

1) Kaupunki oikeuttaa kunnan johtamaan liitteeseen n:o 1 merkityltä alueelta puhdistamattomia jätevesiä kaupungin viemäriverkkoon ja edelleen Vuosaareen rakennettavaan jäteveden puhdistamoon ehdolla, ettei viemäriverkkoon johdeta pintavesiä ja että teollisuusjätevedet puhdistetaan ennen niiden johtamista viemäriverkkoon sillä tavalla, etteivät ne aiheuta haittaa viemäreille, pumppaamoille eivätkä puhdistamolle.

2) Kaupunki suunnittelee ja rakentaa liitteeseen n:o 2 kirjaimilla A-B-C-D sekä G-B merkityt viemärit, pumppaamot ja jäteveden puhdistamon. Viemärit ja pumppaamot mitoitetaan siten, että kunnan alueelta tulevien jätevesien määräksi lasketaan 470 l/sek. maksimituntivirtaamana. Jäteveden puhdistamo suunnitellaan korkeatehoiseksi biologiseksi puhdistamoksi. Laitoksen I rakennusvaihe mitoitetaan 18 milj. m³:n vuotuisen jätevesimäärän, vastaten noin 100 000 asukasyksikön jätevesiä, puhdistamista varten. Tästä mitoituksesta lasketaan kunnan alueelta tulevien jätevesien määräksi 7.2 milj. m³ vuodessa. vastaten noin 40 000 asukasyksikön jätevesiä, Suunnitelmat tehdään ja tilaa varataan siten, että puhdistamo myöhemmin voidaan laajentaa vähintään kaksinkertaiseksi.

3) Kunta suunnittelee liitteeseen n:o 2 kirjaimilla I-H merkityn viemäriin pumppaamoi-neen.

4) Kohdassa 2) mainittu rakentamisohjelma toteutetaan kahdessa vaiheessa siten, että viemärit ja pumppaamot voidaan ottaa käyttöön 1.7.1968 mennessä sekä jäteveden puhdistamo v:n 1970 loppuun mennessä, mikäli kohdasta 15) ei muuta johdu.

Kohdassa 3) mainittujen viemärlaitteiden rakentamisesta ja kustannusten jakamisesta voidaan sopia erikseen noudattaen soveltuvin osin tämän sopimuksen periaatteita. Ellei ko. viemärlaitteista tule yhteiseen käyttöön tarkoitettuja, saa tarvitsija, kunta tai kaupunki, rakentaa kustannuksellaan ne ja liittää jätevedenpuhdistamoon.

Ennen kohdassa 2) mainitun puhdistamon käyttöön ottamista puhdistetaan jätevedet Vuosaaren väliaikaisessa jäteveden puhdistamossa. Kunnalla on oikeus johtaa väliaikaiseen puhdistamoon enintään 1.8 milj. m³:n vuotuinen jätevesimäärä.

5) Kunta suorittaa kaupungille kohdassa 2) mainittujen, kuntaa palvelevien viemäreiden ja pumppaamoiden rakentamiskustannuksista sekä jäteveden puhdistamon suunnittelu- ja rakentamiskustannuksista seuraavat prosentuaaliset osuudet:

	%
Puhdistamo	40
Pumppaamo ja painejohto C-D	35
Viemäriosa A-B-C	40
Viemäriosa G-B	36.5

Viemäreiden kustannuksiksi katsotaan varsinainen jätevesiviemäreiden hankinta- ja asennuskustannusten lisäksi puolet johtokanavan kaivamis-, louhimis- ja täyttämiskustannuksista siellä, missä jätevesiviemäriin lisäksi kanavassa on vesijohto- tai sadevesiviemäri, ja $\frac{1}{3}$ siellä, missä jätevesiviemäriin lisäksi kanavassa on 2 muuta sanotunlaista johtoa.

6) Kaupunki huolehtii tämän sopimuksen tarkoittamien, kaupungin alueella olevien, kaupungin ja kunnan yhteiseen käyttöön tulevien viemärien, pumppaamoiden ja puhdistamon sekä sen laitteiden käytöstä ja kunnossapidosta.

7) Kunta osallistuu kohdassa 2) tarkoitettujen laitteiden ja kohdassa 4) mainitun väliaikaisen puhdistamon käytöstä ja kunnossapidosta aiheutuviin kustannuksiin kaupungin

ja kunnan alueelta viemäristöön johdettujen todellisten vesimäärien mukaisessa suhteessa. Kaupunki asentaa jätevesimäärien mittaamista varten tarvittavat mittarit.

Käyttö- ja kunnossapitokustannuksiin ei lasketa yleisiä hallintokouluja, korkoja eikä kuoletuksia. Teollisuuden jätevesien vaikutus hoitokuluihin määritellään tarvittaessa erikseen. Kunta suorittaa tässä kohdassa mainitun osuutensa käytöstä ja kunnossapidosta aiheutuviin vuotuisiin kustannuksiin siten, että ennakkona maksetaan huhtikuun aikana erä, joka vastaa puolta edellisen vuoden lopullisista kustannuksista, ja lopullinen kustannusosuus seuraavan vuoden helmikuun aikana.

8) Kaupunki hakee tässä sopimuksessa edellytettyjen jätevesien johtamista varten tarvittavat viranomaisten luvat ja kunta osallistuu lupien hakemisesta sekä niihin mahdollisesti sisältyvistä velvoitteista aiheutuviin kustannuksiin samassa suhteessa kuin puhdistamon rakentamiseen.

9) Tämän sopimuksen tarkoittamien, kaupungin ja kunnan yhteiseen käyttöön kaupungin alueella tulevien viemärlaitteiden uusimistyöt ja muut peruskorjaukset suorittaa kaupunki. Kunta osallistuu kustannuksiin samassa suhteessa kuin niiden rakentamiseenkin vuosittain töiden edistymisen mukaan.

10) Laajennustöiden osalta, jotka saattavat tulla kysymykseen jätevesimäärien lisääntymisen, viranomaisten vaatimien puhdistuslaitteiden täydennyksen tai jätevesien puhdistuksen teknillisen kehittymisen vuoksi, sovitaan myöhemmin erikseen noudattaen soveltuvin osin tämän sopimuksen periaatteita.

11) Kaupunki huolehtii tämän sopimuksen tarkoittamia, kaupungin ja kunnan yhteiseen käyttöön kaupungin alueelle tulevia viemärlaitteita varten tarvittavien maa-alueiden tai niiden käyttöoikeuksien hankkimisesta ja vastaa siitä aiheutuvista kustannuksista.

12) Jos tämän sopimuksen voimaantulon

1. Kaupunginvaltuusto

jälkeen toinen sopijapuoli haluaa tehdä kolmannen kanssa sopimuksen, jonka vaikutukset ulottuvat tämän sopimuksen piiriin, on siihen saatava toisen sopijapuolen suostumus.

13) Tämän sopimuksen tarkoittamia viemärlaitteita koskevien suunnitelmien tulee olla kummankin sopijapuolen hyväksymiä.

14) Tätä sopimusta koskevat erimielisyydet ratkaistaan välimiesoikeudessa, johon molemmat sopijapuolet nimeävät yhden jäsenen ja nämä puolestaan valitsevat kolmannen jäsenen puheenjohtajaksi. Ellei välimiesoikeuteen vaadittu sopijapuoli, saatuaan riitakysymyksestä ja vaativan puolen välimiehestä kirjallisen ilmoituksen, 14 päivän kuluessa aseta ja samoin kirjallisesti ilmoita välimiestään, niin määrää Helsingin raastuvanoikeus vaatineen sopijapuolen pyynnöstä välimiehen tämän puolesta. Samoin raastuvanoikeus määrää puheenjohtajan siinä tapauksessa, etteivät välimiehet ole päässeet hänen valitsemisestaan sopimukseen. Välimieheksi voivat sopijapuolet määrätä myös palveluksessaan olevan viranhaltijan. Muutoin noudatetaan välimiesmenettelystä annetun lain määräyksiä.

15) Tämä sopimus tulee voimaan sen jälkeen, kun se on kummankin sopijapuolen asianomaisissa elimissä hyväksytty ja kun päätökset ovat saavuttaneet lainvoiman.

Mikäli kohdassa 8) tarkoitettuja viranomaisten lupia jätevesien johtamiseen mereen ei kuitenkaan saada, tämä sopimus raukeaa. Sopimuksen rauettua jaetaan hankkeesta siihen mennessä olleet kustannukset sopijapuolten kesken toimitettavassa tilisuhteiden selvityksessä edellä 5) kohdassa mainitussa suhteessa.

16) Tätä sopimusta on tehty kaksi yhtäpitävää kappaletta, yksi kummallekin sopijapuolelle (22.6. 524 §).

Uuden sementtivalimon rakentamista koskevassa aloitteessaan vt Vanhanen ym. huomauttivat, että kaupunki oli harjoittanut sementtivalimotoimintaa jo kymmeniä vuosia. Kaupungin nopea kasvu oli kuitenkin

aiheuttanut sen, että putkia oli ollut ostettava myös yksityisiltä valimoilta joiden osuus oli n. 20—25 % kokonaishankinnoista. Nämä valmistetut eivät aina olleet olleet kaupungin valimossa valmistettujen putkien veroisia. Viime aikoina käyttöön tulleet kumitiivisteputket oli myös jouduttu ostamaan ulkopuolisilta tuottajilta, koska kaupungilla ei ollut niiden valmistamiseen tarvittavia koneita. Yleisten töiden lautakunta mainitsi aloitteen johdosta, että kaupungin toimesta 40 v sitten aloitettu betoniputkien ja kaivonrenkaiden valmistus oli riittänyt tyydyttämään putkitarpeen siihen saakka, kunnes Esikaupunkien laajamittaiset viemäriyöt aloitettiin. Tällöin putkia oli ryhdyttävä hankkimaan yksityisiltä valimoilta. V. 1957 oli annettu uudet betoniputkinormit ja niissä ilmoitettujen vaatimusten mukaisesti oli yksityisiltä saatu laadullisesti täysipainoista tavaraa. Lautakunta katsoi oman valimotoininnan aiheelliseksi mm. viemäriverkon kunnossapidon kannalta. Ostettavien putkien laadun tarkkailu olisi myös parhaiten suoritettavissa oman valimon yhteydessä. Uuden putkivalimon rakentaminen oli sisällytetty v:ien 1966—1975 taloussuunnitelmaan ja merkitty tapahtuvaksi v. 1969—1970. Alustava suunnittelu oli jo aloitettu katurakennusosastolla. Suunnittelu on tarkoitus hoitaa siten, että rakennustyöt voidaan aloittaa heti, kun rahoituskysymys on selvitetty. Kaupunginvaltuusto päätti katsoa lausunnon riittäväksi selvitykseksi (9.2. 135 §).

Puistot. Kaivopuiston ja sen lähialueiden kauneusarvojen vaalimista koskevassa aloitteessaan vt Voipio ym. mainitsivat mm., että Kaivopuisto sekä siihen läheisesti liittyvät kaupunginosat olivat vanhan kaupunginosan eräiden rakennusten entisöimis- ja saneeraus töiden takia jääneet vaille riittävää huomiota. Katolisen kirkon edustalta olisi poistettava sen kauneusarvoja pilaavat mainospylväs, autoasema, puhelinkioski sekä puhtaanapitolaitoksen roskalaatikko. Samaten olisi Eteläsatamasta ja Merisatamasta poistettava eräät

niitä rumentavat rakennelmat. Lisäksi olisi harkittava, voitaisiinko Kaivopuiston kylpyläkauden muistoksi pystyttää veistos tai siihen verrattava tuhoutuneen Ullanlinnan paikalle. Kaupunkisuunnittelulautakunnan ilmoituksen mukaan oli Katolisen kirkon aukiolla ollut autoasema siirretty Ullankadulle ja mainospilari Etelärantatien varrelle. Puhe-linkioskille oli varattu paikka Etelärantatien varrelta ja puhtaanapitolaitoksen hiekkalaahtikot tultaisiin lähiaikoina siirtämään toiseen paikkaan. Mikäli tuhoutuneen Ullanlinnan kylpylaitoksen paikalle pystytettäisiin muistomerkki, tulisi sen olla ympäristöön hyvin soveltuva. Lisäksi olisi odotettava lähistölle sijoitettavaksi ajatellun merenkulun ja merimiesten muistopatsaan suunnitelman ratkaisua. Kaupunginvaltuusto katsoi lausunnon riittäväksi selvitykseksi (6.4. 285 §).

Tervasaaren kunnostamista puisto- ja virkistysalueeksi koskevassa aloitteessaan olivat vt Pettinen ym. ehdottaneet, että koska Tervasaaren ei rakennettaisikaan aikaisemmin suunniteltua viemäriveden puhdistuslaitosta, se kunnostettaisiin puistoalueeksi. Tämä olisi aikaansaataavissa verraten vähäisin raivaus- ja siistimistöimenpitein. Tällaista puistoaluetta kaipaavat erityisesti Kruununhaan kaupunginosan asukkaat, jonka oleskeluun käytettävissä olleet puistoalueet ovat huomattavasti supistuneet sen jälkeen, kun Pohjoisranta ja eräät siihen liittyvät kadut ovat Hakaniemen sillan rakentamisen jälkeen muodostuneet erittäin vilkkaasti liikennöidyiksi. Kaupunginhallitus viittasi lausunnossaan 31. 3. (ks. s. 224) tekemäänsä päätökseen. Tällöin oli mm. myönnetty määräraha saaren kunnostamiseksi ulkoilu- ja virkistyskäyttöön soveltuvaksi. Tervasaaren kahvila-aluetta ym. koskeva suunnitelma oli lähetetty kaupunkisuunnittelulautakunnalle saaren lopullista käyttösuunnitelmaa tehtäessä mahdollisesti huomioon otettavaksi. Saaressa oli siivoustöiden ohella tehty puistotöitä, istutuksia, nurmikenttiä ja teitä. Kaupunginvaltuus-

to katsoi eo. riittäväksi selvitykseksi (2.11. 806 §).

Luonnonpuistojen perustamisesta Esikaupunkien ja kaupungin alueen puistosuunnitelmien tarkistamisesta tekemässään aloitteessa vt Matvejew ym. totesivat mm. kaupungin varaavan suuria summia Esikaupunkien uusien puistojen rakentamista varten. Uudet puistot perustetaan useimmiten leikki- ja urheilukenttien yhteyteen ja ne sijaitsevat tavallisimmin liikenneväylien läheisyydessä. Näin sijoitettuna ne eivät voi tarjota ihmisille rentoutumismahdollisuuksia ja hiljaisuutta samalla tavalla kuin oleskelu koskemattomassa luonnossa voi antaa. Kun kaupungilla Esikaupungeissa on koskemattomaa maastoa, jota useimmiten käytetään vain roskien, rakennusjätteiden ym. rojun säilytyspaikkana, ehdottivat aloitteentekijät, että alueista muodostettaisiin luonnonpuistoja, jotka vartioituina muodostaisivat sopivan oleskelupaikan varsinkin sellaisille vanhemmille henkilöille, joiden ainoaksi kesäviriktykseksi muodostuu puistossa oleskeleminen. Kaupunkisuunnitteluviraston yleiskaavaosasto oli kaupunkisuunnittelulautakunnan v. 1965 tekemän päätöksen mukaisesti aloittanut kaupungin viheralueiden sekä niiden vapaa-ajanviettokäytön yleissuunnitelman laatimisen. Samassa yhteydessä ratkaistiin myös luonnonpuistojen suuruus ja sijainti. Tämän yleissuunnitelman pohjalta voidaan aikanaan ryhtyä laatimaan yksityiskohtaisempia suunnitelmia samoin kuin mahdollisia muutoksia varsinaisen asutuksen keskellä oleviin puistoihin. Kaupunginvaltuusto katsoi selityksen riittäväksi (21.12. 934 §).

Vahingonkorvaus. Entinen kutoja Hilma Hermansson oli v. 1965 liukastunut Franzeninkatu 14:n kohdalla saaden reisiluun kaulan sekä käsivarren murtuman. Asianomainen oli anonut korvausta kaupungilta menetetyistä työansioista 200 mk/kk ja korvausta kivusta ja särystä 1 000 mk. Yleisjaosto kehoitti yleisten töiden lautakuntaa suoritta-

1. Kaupunginvaltuusto

maan huoltovirastolle korvauksen Hermanssonin saamasta huoltoavusta sekä sopimaan hänen kanssaan mahdollisesta kertakaikkisesta korvauksesta. Kun Hermansson ei ollut tyytynyt ehdotettuun 3 000 mk:n kertakaikkiseen korvaukseen oli yleisten töiden lautakunta ehdottanut hänelle maksettavaksi kohtuulliseksi katsottavana korvauksena 80 mk kuukaudelta. Koska kysymys oli jatku-

van korvauksen suorittamisesta, kuului asia kaupunginvaltuuston päätettäviin. Kaupunginvaltuusto päätti myöntää vahingonkorvauksena pysyvää viasta leskirouva Hilma Hermanssonille 80 mk/kk hänen elinaikanaan 14.1.1965 lukien tavanomaisilla ehdoilla. Vuoden 1965 ja kertomusvuoden korvauksen suorittamista varten kaupunginvaltuusto myönsi 1 920 mk (8.6. 451 §).

7. Kiinteistöjä koskevat asiat

Hallinnolliset kysymykset

Viranhaltijat. Kaupunkisuunnitteluvirasto oikeutettiin tekemään arkkit. Paula Vitikaisen kanssa asemakaavaosaston 31. pl:n asemakaava-arkkitehdin viran palkkauksesta sopimus, jonka mukaan hänelle saatiin maksaa 2 700 mk/kk sopimuksen allekirjoitusta seuraavan kuukauden alusta. Sopimus oli tehtävä toistaiseksi, molemminpuolinen irtisanomisaika 3 kk (12.1. 37 §).

Tonttiosaston 26. pl:n tp. insinöörin viran palkkauksesta päätettiin dipl.ins. Jorma Turpelan kanssa tehdä sopimus siten, että hänelle saatiin maksaa 2 083 mk/kk palkkaussopimuksen allekirjoitusta seuraavan kuukauden alusta. Sopimus oli voimassa toistaiseksi, molemminpuolinen irtisanomisaika 3 kk (25. 5. 381 §).

Muut virkojen järjestelyt ilmenevät kunnallisesta asetuskokoelmasta s. 438, 443.

Kiinteän omaisuuden hankintaa ja luovutusta koskevat asiat

Kiinteistöjen ostot. Kaupunginvaltuusto päätti, että kertomusvuonna ostetaan seuraavat kiinteistöt, tontit, tontinosat ja maa-alueet:

Lautsaari. Korttelin n:o 31010 tontin n:o 1 ostaminen, ks. s. 62.

Pakila. Rva Lempi Ilmaselta rasiuksista vapaana Pakilan kylässä sijaitseva Metsätorppa-niminen tila RN:o 3⁴⁹⁷ 20 500 mk:n käteisellä suoritettavasta kauppahinnasta (9. 2. 120 §).

Rasiuksista vapaana Elo-nimisestä tilasta RN:o 1⁴¹ Pakilan kylässä a) 7/12 suuruinen osuus valtiot. yo. Hannes Markkulalta 88 000 mk:n suuruudesta käteisellä suoritettavasta kauppahinnasta ja b) 5/12 suuruinen osuus rak.mest. Valerian Saariolta ja hallintojoht. Vilho Koskiselta 63 000 mk:n suuruudesta käteisellä suoritettavasta kauppahinnasta. Kauppahintojen suorittamista varten kaupunginvaltuusto myönsi 151 000 mk (9.2. 121 §).

Edvin Nyforsin oikeudenomistajilta rasiuksista vapaana n. 1 275 m²:n suuruinen, asemakaavan muutoksen mukaan korttelin n:o 34070 tonttiin n:o 10 ja Tuusulantie-nimiseen liikennealueeseen kuuluva määrä-ala Urhola-nimisestä tilasta RN:o 4²⁵⁰ Pakilan kylässä kaupunkimittausosaston kartta-piirroksen n:o 9912/NA 51 mukaisesti 18 000 mk:n suuruudesta käteisellä suoritettavasta kauppahinnasta (23.2. 163 §).

Asunto-oy Solakalliontie 15 -nimiseltä asunto-osakeyhtiöltä rasiuksista vapaana korttelin n:o 34026 tontti n:o 1 käteisellä suoritettavasta 80 000 mk:n kauppahinnasta (6.4. 275 §).

Korttelin n:o 34090 tontin n:o 14 ostaminen, ks. s. 61.